

*Sisters Academy som eksempel på samtidens
sanselighedspædagogiske behov*

Foto: Diana Lindhardt, Politiken (<http://politiken.dk/kultur/ECE2225203/laerershjerte-danser-af-glaede-over-eksperiment-i-odense/>)

En tendenslæsning af læringeksperimentet Sisters Academy på Odense HF og VUC foråret 2014 af Luna Christine Christensen, Bacheloruddannelsen I Uddannelsevidenskab, Aarhus Universitet, Emdrup.

*Sisters Academy som eksempel på samtidens
sanselighedspædagogiske behov*

Indholdsfortegnelse

Samtidens kalden på et blødere fokus i pædagogikken	3
Tre diagnoser af vilkårene for samtidens sociale dannelse	
<i>Moderne dannelse som formning af selv og socialitet gennem overskridelsesprocesser</i> <i>Lars Henrik Shmidt</i>	4 4
<i>Samtidens dannelse som smagens og afgørelsens dannelse gennem sociale træf</i> <i>Signe Pildal Hansen</i>	4 6
<i>Samtidens dannelse igennem særlige fællesskaber og stemninger</i> <i>Lars Geer Hammershøj</i>	6 7
Sisters Academy som sanselighedspædagogisk eksperiment	8
<i>Sisters Academy som tvangsoverskridelse?</i> <i>Hvor er det sociale aspekt i Sisters Academy?</i>	9 11
Litteratur	14

Samtidens kalden på et blødere fokus i pædagogikken

200 HF-elever står i en røgfylt gymnastiksal en marts morgen i år og ser med forundrede øjne på to damer med sorte hatte, der byder dem velkommen på "Sisters Academy". Eleverne står i dertil fabrikerede, ens uniformer og betragter de to søstre, der skal være forstandere på det akademi, de skal møde ind på hver morgen de næste to uger. De to søstre hedder Coco og Coca når de befinder sig på Sisters Academy. Til hverdag hedder de Gry og Anna. Det er Gry Worre Halberg og Anna Lawaetz, der sammen med en håndfuld medhjælpere har skabt det specielle univers i gymnastiksalen – og på resten af skolen – for Odense HF og VUC's Flow-elever. Men hvorfor har de brugt dagevis på at sætte scenografi op, dekorere og installere lyd og lys i alle de lokaler, som udgør det fiktive akademi? Hvorfor har de og skolens ledere og lærere brugt månedsvi på at forberede sig til netop dette undervisningsforløb? Hvad er det i tiden, der kalder på et storskala læringseksperiment med æstetik, kunst og sanselighed i fokus?

I denne opgave vil jeg argumentere for, at Sisters Academy kan ses som et tegn på et generelt sanselighedsfokus i den pædagogiske praksis herhjemme. Jeg fremsætter argumentet med udgangspunkt i de socialanalytiske tænkere Lars Henrik Schmidt, Signe Pildal Hansen og Lars Geer Hammershøj, der alle beskæftiger sig med netop sansningens betydning for den moderne dannelse. Gennem hele pædagogikkens historie er det blevet diskuteret, hvordan det enkelte lærende individ lærer med sine sanser og hvilken betydning sansningen har for elevens læring. Særligt op gennem 1990'erne, hvor Howard Gardners teori om de syv intelligenser havde sin storhedstid i det pædagogiske landskab, har hver enkelte elevs unikke sansning været i centrum. Min påstand er, at efter 10-15 år med fokus på målbare færdigheder i kølvandet på den første PISA-undersøgelse og VK-regeringens overtagelse af dansk uddannelsespolitik i 00'erne er vi i disse år vidne til en genfremkomst af et 'blødere' fokus i pædagogikken. Den dugfriske folkeskolereforms opprioritering af de kreative fag kan ses som et eksempel på netop dette.

Populære uddannelsestænkere som Ken Robinson kan også ses som garant for denne bevægelse. Robinson er dog samtidig eksempel på, hvordan det hårdere fokus på økonomi, resultater og målbare færdigheder, der stadig i høj grad er til stede i uddannelsestænkningen, allierer sig med det blødere fokus på kreativitet og personlighedens dannelse. Argumentet er,

at både individualitet, kreativitet og innovation er kompetencer af stor betydning for den danske såvel som de øvrige internationale samfunds konkurrencekraft og nationaløkonomi.

I Sisters Academy er målet at lade eleverne komme i kontakt med deres *poetic self*. Og tanken er, at dette sker igennem en særlig type undervisning, hvor emnerne er æstetisk funderede, men i lige så høj grad ved at sætte eleverne i nogle særlig sindsstemninger gennem konkret sansning af rum, lyd, lys, mad etc. Det er netop dette fokus på sansning og på at påvirke sanserne gennem en bestemt stemning, som jeg mener spejler socialanalytikerne Schmidt, Pildal Hansen og Hammershøjs teorier om sansningens betydning for den moderne dannelse. De tre socialanalytikere argumenterer for, at der for tiden kaldes på en pædagogik, der kan rumme og drage nytte af den moderne dannelse som en sanselig øvelse: som individets overskridelse i det sociale, hvor personligheden og smagen dannes gennem et sanseligt træf med den sociale omverden.

Således er det opgavens tese at Sisters Academy kan ses som et tegn på sanselighedens øgede betydning i pædagogikken og opgavens hensigt at undersøge om tesen holder vand ved at undersøge dels formålet med Sisters Academy og dels elevernes oplevelse af de to ugers læringseksperiment. Gives der anledning til at se fænomenet som en dannelse af personlighed og smag gennem en sanselig overskridelse i det sociale?

Tre diagnoser af vilkårene for samtidens sociale dannelse

Moderne dannelse som formning af selv og socialitet gennem overskridelsesprocesser

Lars Henrik Schmidt

Socialanalytiker Lars Henriks Schmidts diagnose af dannelsens rolle i samfundet i dag tager udgangspunkt i samfundets udvikling fra en velfærdsstat til velfærdssamfund. I skiftet fra stat til samfund ændrer opdragelsen af borgerne karakter: "En myndighedsstat kan oplyse, opdrage etc. Et bruger-service-system, der skal være rammen om velfærdssamfundets lokale goder kan ikke på samme måde "oppe", skriver Schmidt (1999:113). Han uddyber, at det tidligere uddannelsessystem havde en bestemt pædagogisk strategi, "der vidste hvad den ville nemlig at opdrage op oplyse den næste generation" (Schmidt 1999:113). Velfærdssamfundets pædagogiske strategi er derimod at *danne* det enkelte individ i sin særegenhed. Pædagogikken må matche det moderne samfunds individualiseringsstrategier, både ved

netop at danne til forskellighed, men også ved at sikre fællesskab, sammenhæng og socialitet. Schmidt formulerer det som, at "[h]vis vi skal modvirke, at selvtematiseringen fører til selvtilstrækkelighed, må vi sikre at der sker en samtidig produktion af individualitet og socialitet" (Schmidt 1999: 114). For Schmidt og – som vi senere skal se også for socialanalytikerne Signe Pildal Hansen og Lars Geer Hammershøj – sker denne dobbelte sikring gennem individets *overskridelse i det sociale*.

Hvor dannelsen traditionelt, nyhumanistisk er blevet beskrevet som vertikal selvopgivelse, må den moderne dannelse i højere grad tænkes som horisontal selvoverskridelse. Med den vertikale dannelse menes, "at man skrider ovenud sig selv for at blive indoptaget i noget højere (...); man bekender sig ikke til højere ideer, men man realiserer dem i sin selvfølgelse. Man overkommer simpelthen sig selv." (Schmidt 1999:122). Den horisontale dannelse består derimod i at man "*skrider ud af sig selv*. Det er en horisontal selvudskridelse hvor man bliver et med noget større ved – monumentant – at forglemme sig selv" (Schmidt 1999:122, original kursivering). Den moderne dannelse er netop horisontal, dog med den væsentlige pointe, at selvforfølgelsen er monumental og ikke total. Den enkelte opgiver ikke sig selv ved at overskride sig i de horisontale fællesskaber, tværtimod *dannes* den enkelte personlighed i overskridelsen. Overskridelsen får således karakter af en *individualitetsforsikrende individualitetsoverskridelse* (Schmidt 1999:110), hvilket netop betyder, at overskridelsen bliver individets manifesterende forsikring. Overskridelsen i det sociale anses af Schmidt som noget, der sker helt af sig selv; som et menneskeligt vilkår. Dog kan overskridelsen ske med større eller mindre succes, og det er derfor, den bliver et anliggende for pædagogikken.

Med andre ord beskriver Schmidts samtidsdiagnose altså, at pædagogikken har en særlig opgave i forhold til borgernes dannelse af individualitet og socialitet gennem horisontale overskridelsesprocesser i ligeværdige fællesskaber.

Da overskridelsesprocessen således er selve dannelsens bevægelse, fatter Schmidt og de øvrige socialanalytikere stor interesse for denne proces. De bevæger sig så at sige helt ind i maskinrummet af overskridelsesprocessen for at søge at begribe og forklare, hvad det er for nogle mekanismer, der er på spil. En af de allervæsentligste facetter af overskridelsesprocessen er, at det er her, *smagsdannelsen* finder sted. Smagsdannelsen skal her ikke forstås som dannelsen af "den gode smag", men som dannelse af smag i bred forstand, f.eks. som smag/afsmag for situationer og fællesskaber. Det er i overskridelsen og

med (smags)dannelsen at udviklingen af individets afgørelsessevne finder sted. Schmidt kalder smagssansen for menneskets ”kontrollerede udvekslingszone med omverdenen” (Schmidt 1991:75). Ligesom når vi vælger at spise en kartoffel, indoptager vi omverdenen gennem bevidste valg, hvorimod f.eks. dufte overmander os og faste genstande, som vi sanser gennem berøring, holdes på afstand (Schmidt 1991:75). Vi markerer selv grænsen mellem os og det, vi spiser. Derfor er det netop *smagens* og ikke lugtens eller følelsens sansning, der bruges som betegnelse for, hvilken sans, der aktiveres i overskridelsesprocessen. Og pointen er netop, at det er præcis samme type sansning, der finder sted, når vi danner smag for et fællesskab og når vi danner smag for en madret. Forstået på den måde, at smagsdannelsen ikke er en intellektuel øvelse – den sker ligeså naturligt og uundgåeligt som når vi spiser.

Samtidens dannelse som smagens og afgørelsens dannelse gennem sociale træf

Signe Pildal Hansen

Signe Pildal Hansen forklarer smagsdannelsen som en stofskifteproces, hvor ”[v]i *smager* på verden, og vores smag – det vil sige den måde, hvorpå vores sanselighed administreres – afgør, hvad der er fordøjeligt og hvad der er ufordøjeligt for os. Smagen er det enkelte menneskes afgørelsesinstans i træffet med verden.” (Pildal Hansen 2013: 8-9). Det vil altså sige, at vi gennem konkret sansning af andre mennesker og af os selv i træffet med andre opøver evnen til at træffe afgørelser i det sociale.

Pildal Hansens samtidsdiagnose bygger oven på Lars Henrik Schmidts og har kort opsummeret den hovedpointe, at verden ”hviler i det sociale, dvs. i konfliktuel gemenhed og gemen konfliktualitet”. Der er således altid en potentiel konflikt i det sociale mellem din og min ytring, handling eller forholdsmåde. Konflikten kan artikuleres eller blot forblive uartikuleret – men hvis den artikuleres, opstår i samme nu en ny potentiel konflikt i forhold til, hvordan vi hver især forholder os til den nu artikulerede konflikt/forskel. Pointen med dette er dels at sige, at det sociale er komplekst – det kræver faktisk træning at opnå den stilling i forhold til det sociale, der gør, at træffet bliver succesfuldt – og dels at sige, at det sociale er uundgåeligt. Det er et menneskeligt vilkår at forholde sig til andre mennesker og deres forhold til én, og derfor bør forholdet mellem individ og socialitet være af betydelig interesse for pædagogikken. Især når der er tendenser i tiden jf. Schmidts diagnose, der kan

påvirke individet i retning af over-individualisering og selvtilstrækkelighed og dermed give tilbøjelighed til uafpassede træf mellem individer og fællesskaber. Lars Geer Hammershøj (2013:8) formulerer det som at det er dannelsens opgave "at forme forholdet mellem selv og socialitet". For Pildal Hansens er det i en sanselighedspædagogik "i sidste ende hensigten at styrke det enkelte menneskes livsduelighed (...)" forstået som dets "passende afstemte træf med verden" (Pildal Hansen 2013:6).

Samtidens dannelse igennem særlige fællesskaber og stemninger

Lars Geer Hammershøj

Lars Geer Hammershøj interesserer sig ligesom Pildal Hansen og Schmidt i høj grad for overskridelsesprocessen. Hans fokus ligger på overskridelsesprocessen som en *selvdannelsesproces* og som en kreativ proces. Han argumenter for, at dannelse og kreativitet kan siges at følge samme rytme, idet der for individet, der overskrider sig, som for den kreative, opstår noget nyt og relevant i overskridelsen. For det selvdannende individ ligger det nye og relevante i at man "involverer sig med en større og ukendt verden, hvori man har mulighed for erfaringer af, at der er andre måder at forhold sig til andre, sig selv og verden på" (Hammershøj 2013:3). Væsentligt i disse processer er den stemning, man hensættes i gennem overskridelsen. Hammershøj eksemplificerer det gennem den rytmiske musik, der for ham kan ses som en både kreativ og dannende praksis: "Der er herigennem mulighed for dannelse, idet man ved at gribes af musikkens stemning overskrider sig selv, og ved at smittes af dens stil efterligner en anden smag." (Hammershøj 2013:16) Hammershøj interesserer sig således for, hvad det er, der kan bevirke overskridelsesprocesserne. Han interesserer sig for en særlig type overskridelse, nemlig den type, der finder sted, når individet oplever fællesskab ved at blive hensat i en stemning. Han beskriver både stemninger af selskabelighed og musik som "overskridelse af ens individualitet i kraft af at glemme sig selv" og "det at blive opslugt af en stemning, hvor der ikke gør sig andet gældende end netop denne stemning, hvilket er enkeltheden ved det" (Hammershøj 2013:4). Bevirket af stemningen i fællesskabet træder individet ud af sig selv og kopierer fællesskabets smag for derved at udvikle sin egen smag. Det er for Hammershøj væsentligt at skelne mellem følelser og stemninger: "Stemninger er socialer, hvorimod følelser er individuelle. Følelser angår selvforholdet og

fortæller os, hvordan vi *har det* med denne eller hin relation, hvorimod stemninger åbenbarer for os, hvordan vi *befinder os* i verden som hele eller er stillet i det sociale som helhed.”

(Hammershøj 2013:3). For at opnå en dannelse, der former og afbalancerer forholdet mellem selv og socialitet er det altså væsentligt, at det ikke blot er den enkeltes følelser, der påvirkes, men i højere grad at der vækkes en stemning af noget større, noget, der går ud over individet.

En væsentlig pointe i forhold til at afgøre, om Sisters Academy kan ses som et læringseksperiment, der fordrer den type dannelse, der ifølge Hammershøj og de øvrige socialanalytikerers diagnoser kaldes på i tiden, er altså, om eksperimenter formår at aktivere *stemninger*. Kan der i elevernes evalueringer spores tegn på at de i det særlige univers hensættes i en stemning, der bevirker en form for selvoverskridelse i det sociale? Dette vil vi kigge nærmere på i næste afsnit.

Hammershøj taler desuden om, at overskridelsesprocessen er bevirket af *sanselige kræfter*. De sanselige kræfter skal ikke forstås som evner, men som *ydre* påvirkninger, der automatisk virker på os. F.eks. beskriver Hammershøj udlevelseskraften som ”bedst at ligne med en tyngdekraft der virker i tilværelsen ved at trække livet mod udlevelse” (Hammershøj 2013:50). Overskridelsesprocessen kan således være bevirket af én eller flere sanselige kræfter, der uundgåeligt virker på os. Ligesom Hammershøjs fremstilling af *stemningens* betydning for overskridelsen er hans beskrivelse af de sanselige kræfter relevant, fordi den giver et bud på en konkretisering af mekanismerne i overskridelsesprocessen og dermed giver os tegn at lede efter i Sister Academys læringseksperiment. Kan der spores tegn på, at eleverne bliver påvirket af bestemte sanselige kræfter?

Sisters Academy som sanselighedspædagogisk eksperiment

Vi står jo i en krise, og mange peger på behovet for et andet system end det gældende. Den æstetiske dimension som omdrejningspunkt er et bud blandt mange. Vores hypotese er, at det har vakt en længsel efter at udtrykke sig, leve, opleve og erfare under sanselighedens og poesens præmisser, at blive en del af denne dimension, at demokratisere denne dimension, som blev eksklusiv med kunstens autonomi og idéen om kunstgeniet.
(Halberg, Lawaetz og Krøgholt 2013: 97)

Således formulerer Sisters Academy-stifterne Gry Worre Halberg og Anna Lawaetz det behov i samtiden, som det er målet at Sisters Academy skal modsvare. Bag Sisters

Academy står "Sisters Hope", der ligeledes er Halberg og Lawaetz' konstruktion og som siden 2007 har eksperimenteret med kunstnerisk læring i fiktive universer. Genren er performancebaseret og deltagerne indgår altid aktivt i det fiktive univers – f.eks. for Odense HF og VUC's Flow elever som elever på de to søstres akademi. Det er med udgangspunkt i ovenstående citat ikke fjernt at se læringseksperimentet Sisters Academy som havende en grundlæggende ambition om at danne elevernes hele personlighed. Ønsket er at eleverne får anledning til at udvikle nogle sider af dem selv, som traditionelt set ikke har været tænkt som en del af skolens opgave. Således kan Sisters Academy ses som et tegn på de i indledningen skitserede ændrede krav i tiden ved netop at søge at give rum til udvikling af blødere kompetencer som kreativitet, sensibilitet og social formåen. Dette ved at udtrykke sig, opleve og erfare kunstnerisk og sanseligt.

Flere af de elever, der deltog i forløbet, giver i deres evaluerende blog-posts på Sisters Academys hjemmeside udtryk for, at de har lært noget andet, end det, de plejer at lære i skolen. At de ikke har lært så meget fagligt, men til gengæld har lært noget om dem selv. "To be honest, I think I learned maybe ¼ of what I usually learn in two weeks of school. But even though I didn't learned so much school-related, I still believe I learned a lot about myself" (Student A, 2014), skriver en af deltagende studerende. Ud fra denne elevs beskrivelse kan Sisters Academy altså siges at lykkes med at give rum for noget andet end traditionel skolelæring, noget, der ifølge både Ken Robinson, de socialanalytiske tænkere og andre jf. indledningen kan være behov for at lære.

Sisters Academy som tvangsoverskridelse?

Flere elever beskriver en meget kraftig optagethed af de aktiviteter, der foregår i det fiktive univers. En optagethed, der måske kan siges at have karakter af monumental selvforglemmelse. Med henvisning til en samtale med én af performerne i universet skriver en elev: "When you sat there and you listened to him, you fell into a sort of trance. I could sit for thirty minutes and listen to this man (...) [H]e opened a hole new chain of thoughts in my head." (Student B, 2014). For denne elev er det altså tydeligt, at der gennem mødet med performeren er blev åbnet en dør til noget, han ikke

tidligere havde været i kontakt med, noget, der med Hammershøjs ord kan siges at have været nyt og relevant for eleven (jf. hans beskrivelse af overskridelsen som en dannelsesproces).

Der er ingen tvivl om, at performernes store arbejde med at skabe det sanselige univers i form af scenografi, lys, lyd mm. har til hensigt at skabe særlig stemninger, der påvirker eleverne. Dette er naturligvis interessant i forhold til, at Hammershøjs samtidsdiagnose netop lægger op til, at sociale stemninger er noget af det, der former samtidens selvdannelsesprocesser. Halberg beskriver i et oplæg til et akademisk projekt omhandlende Sisters Academy, at: "My hypothesis is that the potential transformative impact depends on the quality of the imaginary world and its ability to evoke the participants' longings and desire (...)" (Halberg 2013:2) Således finder vi altså svaret på, hvorfor performancegruppen har brugt så lang tid på at skabe rammerne om det fiktive univers. Når der er strøget sand på gulvet, blændet vinduer med gamle aviser, rykket rundt på alle skolens møbler og opsat røg og duft er det altså for at sikre "the quality of the imaginary world". Fordi det er gennem drømmeverdenens kvalitet, at eleverne drages til deltagelse. Jeg vil således argumentere for, at Sisters Academy kan ses som et eksempel på en type undervisning, der gennem ydre stemningspåvirkning søger at initiere overskridelsesprocesser og dermed (smags)dannelse hos eleverne.

Men overskridelsen – eller i hvert fald sanse- og stemningspåvirkningen er ikke selvvalgt. Og noget tyder da også på, at det bliver for meget for nogle af eleverne: "I saw that many of my classmates got super annoyed of the constant playing music (...) I as well got so tired during a school day at Sisters Academy that I had to take a nap as soon as I got home. It felt like my head was so full with all the new impressions, that I couldn't take anything more in" (Student G, 2014). Her nævnes altså den konstante musik som et eksempel på en stemningspåvirkning, der ikke får eleven til at deltage, men tvært imod giver eleven lyst til at trække sig. Ud fra de begreber, vi har hentet fra Hammershøj kan det altså diskuteres, om Sisters Academy formår at skabe stemninger, der igangsætter overskridelsesprocesser for eleverne. Dette virker hvert fald ikke til at være tilfældet for den citerede elev. Og flere andre af evalueringerne indeholder beskrivelser i retning af sanse-overload. Husker vi dog på Pildal Hansens definition af smagsdannelsen som en stofskifteproces, hvor noget spises og noget

udgydes, kan der måske alligevel være tale om en dannelsesmæssig værdi af oplevelsen for de elever, der ikke finder smag for det skabte univers. I hvert fald hvis man ser afsmagens dannelse som en ligeså væsentlig del af dømmekraftens dannelse som smagens dannelse. Helt pragmatisk vil jeg dog mene at denne slutning har nogle udfordringer – for jeg mener, at ovenstående citat viser at afsmagen bliver en decideret blokering for den overskridelsesproces, eleven potentialet ville opleve, hvis afsmagen ikke havde indfundet sig. Ligeså pragmatisk kan man dog også spørge, om det er muligt at skabe interessante universer, der inviterer *alle* til overskridelse? En meget stor del af eleverne er helt uenige med dem, der beskriver universet som overvældende eller irriterende. Denne del beskriver i stedet universet som dragende og spændende, som et nyt hjem, de med gråd taget afsked med den dag, eksperimentet er slut. Uanset hvad er der en interessant pædagogisk problemstilling i en eventuelt videretækning af en socialanalytisk sanselighedspædagogik, hvor også negative/ skræmmende/ fremmede/ irriterende stemninger medtænkes.

Hvor er det sociale aspekt i Sisters Academy?

En generel tendens i elevernes blogposts¹ er en tendens til at beskrive, hvordan de har fået noget ud af forløbet *for dem selv*. Dette ses i formuleringer som: "It became a personal journey" (Student D, 2014), "I learned a lot about myself" (Student A, 2014), "To use your senses, is to feel your self and when you feel your self you can decide what's important fore you" (Student E, 2014), "It was nice to feel like, you could just be you" (Student F, 2014) og "[It]made me aware of my inner (and outer) self" (Student D, 2014). Disse udtalelser tyder på, at dét, Sisters Academy med succes har fået skabt er rum for selvrefleksion og selvudvikling. Det interessante er dog samtidig, at stort set ingen af de elever, der har bidraget med evalueringer på studenter-bloggen, beskriver sociale aspekter af læringsforløbet. De referer (som i citatet på side 9) ofte til samtaler med enkelte performere som noget, der har inspireret dem, men stort set ingen fremhæver en følelse af fællesskab eller fælles stemning på akademiet. Dette kan måske forklares med initiativtagernes ambition om at udfordre

---

¹ Elevernes blogposts er som tidligere nævnt hentet på Sister Academys hjemmeside. Det står ikke beskrevet på hjemmesiden, om eleverne på eget initiativ har skrevet opslag i på bloggen eller om de er blevet opfordret til at skrive en afsluttende evaluering, som så er blevet publiceret her. Det fremstår heller ikke om alle eller blot nogle elever har bidraget med en post på bloggen. Evalueringsmaterialet er derfor ikke repræsentativt for andet end den enkelte elevs oplevelse.

eleverne ved at skabe et unheimlich miljø og ved at benytte sig af kunstens kvalitet af andethed. Det har været meningen, at stemningen skulle være mangefacetteret og også indeholde det dystre og underlige. Desuden har fokus jo netop været på at lade den enkelte elev komme i kontakte med sin egen poetiske side, hvilket hvert fald for en stor del af elevernes vedkommende virker til at have lykkedes. Og her er vi inde ved et interessant perspektiv i forhold til socialanalytikernes syn på samtidens pædagogiske behov. Hammershøj introducerer den grundlæggende skelnen mellem følelser som individuelle og stemninger som sociale. Og selv-fokuseringen i elevevalueringerne tyder altså på, at det i højere grad er følelser end stemninger, der aktiveres hos eleverne i Sisters Academy. Dette stiller altså væsentlige spørgsmål i forhold til tesen om, at Sisters Academy kan ses som et bud på et svar på de pædagogiske udfordringer, samtiden kan siges at stille.

For hvis det ifølge socialanalytikken er det sociale aspekt frem for individualiseringen og selvtematiseringen, der i en sanselighedspædagogisk praksis skal styrkes, er det problematisk, hvis den pædagogiske praksis i stedet underbygger elevernes selvtematisering og dermed muligvis selvtilstrækkelighed. Ud fra dette synspunkt kan Sisters Academy altså ikke siges at være eksemplarisk for den type sanselighed, der ifølge socialanalytikerne bør indfinde sig i pædagogikken. Men spørgsmålet er, om der kan drages en så tæt forbindelse mellem selvtematisering og selvtilstrækkelighed som her gjort. Pointen fremsat af Schmidt er jo netop ikke, at selvtematisering skal undgås, men at den skal foranstalles på en måde, så den ikke bliver til selvtilstrækkelighed. Heri ligger den livsdueligheden og de afpassede træf med verden, som Pildal introducerer. Dette sker i den samtidige formning af selv og socialitet – ikke i fraværet af selv. Der er ingen tvivl om at eleverne i Sisters Academy træffer noget andet end deres eget spejlbillede. De beskriver, hvordan universet er overraskende, inspirerende, anderledes, mærkeligt – og for nogles vedkommende pisse irriterende og belastende. Men alt dette vidner om, at de i mødet med Sisters Academy har fået mulighed for at opleve noget nyt og dannet en smag eller afsmag derfor. Dermed vil jeg fremsætte den overordnede konklusion, at Sisters Academy skaber rammerne for, at eleverne kan overskride sig selv gennem påvirkning af særlige stemninger. Om overskridelsen så finder sted for eleverne og med hvilket udbytte, er det sådan set kun hver enkelt elev, der kan svare på. Men dét den pædagogiske praksis kan, hvis den skal søge at løse tidens udfordring med personens sociale dannelse gennem sanselige overskridelsesprocesser, er at søge at skabe rammerne, hvori

overskridelsen kan finde sted. Og dette er netop hvad vi ved at læse Sisters Academy med socialanalytiske briller kan sige, at eksperimentet gør.

Litteratur

Referenceliste

Halber, G. W. (2013): *Transformative Impact. Art-based research on Sisters Academy*. Lokaliseret på http://sistersacademy.dk/wp-content/uploads/2013/08/Transformative_impact.pdf d. 3. august 2014.

Hallberg, G. W., Lawaetz, A. og Krøgholt, I. (2013): "Sisters Academy – Et uddannelsessystem neddyppet i sanselighed" i *Peripiti, tidsskrift for dramaturgiske studier*. 20-2011. Aarhus. Afdelingen for Dramturgi, Aarhus Universitet.

Hammershøj, L. G. (2013): "Rytmask musik, kreativitet og dannelse. Til besvarelse af spørgsmålet: Hvorfor er musik vigtig?". Publiceret på *turbulens.net – forum for samtidsrefleksion* 5. marts 2013.

Pildal Hansen, S. (2013): *Ind i et socialanalytisk sanselighedsperspektiv – med henblik på pædagogiske forhold*. Arbejdsrapport, Forskningsprogrammet Pædagogisk Samtidsdiagnostik, Aarhus Universitet.

Schmidt, L.-H. (1999): *Diagnosis 1 – Filosoferende eksperimenter*. København. Danmarks Pædagogiske Institut.

Schmidt, L.-H. (1991): *Smagens analytik*. Aarhus. Modtryk.

Studenterblogs

Student A, Sisters Academy #01 at HF & VUC FYN, FLOW, Odense, Denmark (2014, 12. marts): My experience with sisters Academy [Blogpost]. Lokaliseret på <http://sistersacademy.dk/my-experiences-with-sisters-academy/> 6. Juni 2014.

Student B, Sisters Academy #01 at HF & VUC FYN, FLOW, Odense, Denmark (2014, 21. marts): My experience with Sisters Academy, Mads Baltzer Stanley [Blogpost]. Lokaliseret på <http://sistersacademy.dk/my-experience-with-sisters-academy-mads-baltzer-stanley/> 6. Juni 2014.

Student C, Sisters Academy #01 at HF & VUC FYN, FLOW, Odense, Denmark (2014, 21. marts): Three words [Blogpost]. Lokaliseret på <http://sistersacademy.dk/three-words/> 6. Juni 2014.

Student D, Sisters Academy #01 at HF & VUC FYN, FLOW, Odense, Denmark (2014, 20. marts): ... I will gaze at the seeds I planted [Blogpost]. Lokaliseret på <http://sistersacademy.dk/i-will-gaze-at-the-seeds-i-planted/> 6. Juni 2014.

Student E, Sisters Academy #01 at HF & VUC FYN, FLOW, Odense, Denmark (2014, 21. marts): Just Words [Blogpost]. Lokaliseret på <http://sistersacademy.dk/just-words/> 6. Juni 2014.

Student F, Sisters Academy #01 at HF & VUC FYN, FLOW, Odense, Denmark (2014, 19. Marts):
It was nice to feel like, you could just be you [Blogpost]. Lokaliseret på
<http://sistersacademy.dk/my-essay-about-sisters-academy/> 4. August 2014.

Student G, Sisters Academy #01 at HF & VUC FYN, FLOW, Odense, Denmark (2014, 21. marts):
My experience with sisters Academy [Blogpost]. Lokaliseret på <http://sistersacademy.dk/my-experiences-with-sisters-academy/> 6. juni 2014.

Øvrig litteratur

Bacheloruddannelsen i Uddannelsesvidenskab (2014): *Kompendium til Pædagogiske tendenser i samtiden, modul 10*. Modulkoordinator Lars Geer Hammarshøj. Aarhus og Emdrup.